

CHƯƠNG I – PHÉP NHÂN VÀ PHÉP CHIA ĐA THỨC
BÀI 4 – NHỮNG HẰNG ĐẲNG THỨC ĐÁNG NHỚ (PHẦN 2)

I – TÓM TẮT LÝ THUYẾT

1. Lập phương của một tổng

$$(A + B)^3 = A^3 + 3A^2B + 3AB^2 + B^3$$

Ví dụ: $(x + 1)^3 = x^3 + 3.x^2.1 + 3.x.1^2 + 1^3 = x^3 + 3x^2 + 3x + 1.$

2. Lập phương của một hiệu

$$(A - B)^3 = A^3 - 3A^2B + 3AB^2 - B^3$$

Ví dụ: $(x - 1)^3 = x^3 - 3.x^2.1 + 3.x.1^2 - 1^3 = x^3 - 3x^2 + 3x - 1.$

II – CÁC DẠNG BÀI TẬP TRONG TÂM

Dạng 1: Khai triển biểu thức cho trước

1A. Thực hiện phép tính:

a) $(x + 2)^3$;   b) $\left(x - \frac{1}{2}\right)^3$;   c) $(x - 2y)^3$;   d) $\left(x + \frac{y^2}{2}\right)^3$.

1B. Thực hiện phép tính:

a) $(x + 3)^3$;   b) $\left(x - \frac{1}{3}\right)^3$;   c) $(x - 3y)^3$;   d) $\left(x + \frac{y^2}{3}\right)^3$.

2A. Viết các biểu thức sau dưới dạng lập phương của một tổng hoặc hiệu:

a) $-x^3 + 3x^2 - 3x + 1$;   b) $x^3 + x^2 + \frac{1}{3}x + \frac{1}{27}$;
c) $x^6 - 3x^4y + 3x^2y^2 - y^3$;   d) $(x - y)^3 + (x - y)^2 + \frac{1}{3}(x - y) + \frac{1}{27}$.

2B. Viết các biểu thức sau dưới dạng lập phương của một tổng hoặc hiệu:

a) $x^3 - 6x^2 + 12x - 8$;   b) $-8x^3 + 12x^2 - 6x + 1$;
c) $x^3 - \frac{3}{2}x^2y + \frac{3}{4}xy^2 - \frac{1}{8}y^3$;   d) $(x - y)^3 + 6(x - y)^2 + 12(x - y) + 8$.

Dạng 2: Tính giá trị của biểu thức

3A. Tính giá trị của biểu thức:

- a) $A = -x^3 + 6x^2 - 12x + 8$ tại $x = -28$;   b) $B = 8x^3 + 12x^2 + 6x + 1$ tại $x = \frac{1}{2}$;
 c) $(x + 2y)^3 - 6(x + 2y)^2 + 12(x + 2y) - 8$ tại $x = 20$; $y = 1$.

3B. Tính giá trị của biểu thức:

- a) $M = x^3 + 3x^2 + 3x + 1$ tại $x = 99$;   b) $P = 27x^3 - 27x^2 + 9x - 1$ tại $x = \frac{-1}{3}$;
 c) $N = (x - y)^3 + 3(x - y)^2 + 3(x - y) + 1$ tại $x = 10$; $y = 1$.

Dạng 3: Rút gọn biểu thức

4A. Rút gọn biểu thức:

- a) $A = (x + 2)^3 + (x - 2)^3 - 2x(x^2 + 12)$;   b) $(xy + 2)^3 - 6(xy + 2)^2 + 12(xy + 2) - 8$.

4B. Rút gọn biểu thức:

- a) $C = (x + 1)^3 + (x - 1)^3 - 2x(x^2 + 3)$;   b) $(x + y)^3 - 3(x + y)^2y + 3(x + y)y^2 - y^3$.

Dạng 4: Tính nhanh

5A. Tính nhanh:

- a) 101^3 ;   b) $98^3 + 6.98^2 + 12.98 + 8$;
 c) 99^3 ;   d) $13^3 - 9.13^2 + 27.13 - 27$.

5B. Tính nhanh:

- a) 199^3 ;   b) $199^3 + 3.199^2 + 3.199 + 1$;
 c) 103^3 ;   d) $103^3 - 9.103^2 + 27.103 - 27$.

III – BÀI TẬP VỀ NHÀ

6. Tính:

- a) $(x - 2)^3$;   b) $(2x - 3y)^3$;   c) $\left(x + \frac{y}{x}\right)^3$;   d) $(2x^2 + 3y)^3$.

7. Viết các biểu thức sau dưới dạng lập phương của một tổng hoặc hiệu:

- a) $x^3 - 9x^2 + 27x - 27$;   b) $-\frac{x^3}{8} + \frac{3}{4}x^2 - \frac{3}{2}x + 1$;   c) $x^6 - \frac{3}{2}x^4y + \frac{3}{4}x^2y^2 - \frac{1}{8}y^3$.

8. Rút gọn biểu thức:

- a) $A = x^3 - 6x^2 + 12x - 8$;   b) $B = 1 - \frac{3}{2}x + \frac{3}{4}x^2 - \frac{x^3}{8}$;
 c) $C = (2x + y)^3 - 6(2x + y)^2.x + 12(2x - y).x^2 - 8x^3$.

9. Tính giá trị biểu thức:

a) $M = 8x^3 - 12x^2 + 6x - 1$ tại $x = 25,5$;

b) $N = 1 - x + \frac{x^2}{3} - \frac{x^3}{27}$ tại $x = -27$;

c) $Q = \frac{x^3}{y^3} + 6\frac{x^2}{y^2} + 12\frac{x}{y} + 8$ tại $x = 36$; $y = 2$.

10. Tính nhanh:

a) 51^3 ;

b) $89^3 + 33.89^2 + 3.121.89 + 11^3$;

c) $23^3 - 9.23^2 + 27.23 - 27$.

ĐÁP ÁN

1A. a) $x^3 + 6x^2 + 12x + 8$. b) $x^3 - \frac{3}{2}x^2 + \frac{3}{4}x - \frac{1}{8}$.

c) $x^3 - 6x^2y + 12xy^2 - 8y^3$. d) $x^3 + \frac{3}{2}x^2y^2 + \frac{3}{4}xy^4 + \frac{y^6}{8}$.

1B. a) $x^3 + 9x^2 + 27x + 27$. b) $x^3 - x^2 + \frac{x}{3} - \frac{1}{27}$.

c) $x^3 - 9x^2y + 27xy^2 - 27y^3$. d) $x^3 + x^2y^2 + \frac{xy^4}{3} + \frac{y^6}{27}$.

2A. a) $(-x+1)^3$. b) $\left(x + \frac{1}{3}\right)^3$.

c) $(x^2 - y)^3$. d) $\left(x - y + \frac{1}{3}\right)^3$.

2B. a) $(x-2)^3$. b) $(-2x+1)^3$.

c) $\left(x - \frac{y}{2}\right)^3$. d) $(x - y + 2)^3$.

3A. a) Ta có $A = (-x+2)^3$, thay $x = -28$ ta được $A = 27000$.

b) Ta có $B = (2x+1)^3$, thay $x = \frac{1}{2}$ ta được $B = 8$.

c) Ta có $C = (x+2y-2)^3$, thay $x = 20; y = 1$ ta được $C = 8000$.

3B. Tương tự 3A.

a) $M = 1000000$. b) $P = -8$. c) $N = 1000$.

4A. a) $A = x^3 + 6x^2 + 12x + 8 + x^3 - 6x^2 + 12x - 8 - 2x^3 - 24x = 0$.

b) Ta có $B = (xy + 2 - 2)^3 = x^3y^3$.

4B. Tương tự 4A.

a) $C = 0$. b) $D = x^3$.

10B. a) $x^2 - 6x + 10 = (x - 3)^2 + 1 > 0$ với mọi x .

b) $4y - y^2 - 5 = -(y - 2)^2 - 1 < 0$ với mọi y .

11A. a) Từ $M = (x - 2)^2 + 1 \geq 1 \Rightarrow M_{\min} = 1 \Leftrightarrow x = 2$.

b) Từ $N = y^2 - y - 3 = \left(y - \frac{1}{2}\right)^2 - \frac{13}{4} \geq -\frac{13}{4} \Rightarrow N_{\min} = -\frac{13}{4} \Leftrightarrow y = \frac{1}{2}$.

c) Từ $P = (x - 2)^2 + \left(y - \frac{1}{2}\right)^2 + \frac{11}{4} \geq \frac{11}{4} \Rightarrow P_{\min} = \frac{11}{4} \Leftrightarrow \begin{cases} x = \frac{1}{2} \\ y = 2 \end{cases}$.

11B. Tương tự 11A.

a) $P_{\min} = 2 \Leftrightarrow x = 3$.   b) $Q_{\min} = -\frac{1}{4} \Leftrightarrow x = -\frac{1}{2}$.

c) $K_{\min} = \frac{3}{4} \Leftrightarrow \begin{cases} x = 3 \\ y = -\frac{1}{2} \end{cases}$.

12A. Ta có $A = -x^2 - 6x + 1 = -(x + 3)^2 + 10 \leq 10 \Rightarrow A_{\max} = 10 \Leftrightarrow x = -3$.

12B. Tương tự 12A. $B_{\max} = 9 \Leftrightarrow x = 2$.

13. a) $x^2 + 6x + 9$.   b) $x^2 - \frac{2}{3}x + \frac{1}{9}$.

c) $9x^2 - 6xy + y^2$.   d) $x^2 - x^3y + \frac{1}{4}x^4y^2$.

e) $4x^2y^4 - 1$.   f) $x^2 + y^2 + 4 - 2xy + 4x - 4y$.

14. a) $(x + 4)^2$.   b) $(3x - 4)^2$.   c) $\left(x - \frac{3}{2}\right)^2$.

d) $(2xy^2 - y)^2$.   e) $(x - 2y - 2)^2$.   f) $(x - 3y)^2$.

15. Tương tự 8A.

a) 10609.   b) 10000.   c) 9999.

16. a) $A = -24x$.   b) $B = [(x + 1) - (2x - 1)]^2 = (-x + 2)^2$.